

3. М. В. Грибанова «Формування естетичного і художнього сприйняття дітей старшого дошкільного віку»

4. А. А. Адаскіна «Особливості прояву естетичного ставлення при сприйнятті дійсності».

Кирилюк Вікторія

ЕТИКА ПОВЕДІНКИ ВИХОВАТЕЛЯ-ПЕДАГОГА

У статті проаналізовано особливості професійної етики вихователя дошкільного освітнього закладу.

Ключові слова: етика, поведінка, мораль, вихователь.

Вихователь у групі – найголовніша людина для маленької дитини. Вона повністю довіряє вихователю, наділяє його авторитетом і всілякими перевагами: розумом, красою, добротою. І це не дивно, оскільки все життя малюка в дошкільному закладі залежить від головного дорослого. Саме він вирішує, коли можна гратися, коли піти на прогулянку, помалювати, побігати, а коли можна з усіма дітьми спокійно посидіти і послухати казку, розповідь, оповідання. Він влаштовує цікаві ігри, конкурси, вистави, читає книжки. Саме він є суддею у розв'язанні дитячих конфліктів, вводить правила; він усе знає і може допомогти, підтримати, похвалити, а може не помітити, насварити чи відштовхнути.

Усім дітям з перших днів перебування в дошкільному закладі потрібна радісна атмосфера. Творцем і водночас берегинею такої комфортної атмосфери в групі і в усьому дошкільному закладі має стати вихователь.

Вихователь - це не лише професія, а й соціальний статус, якому потрібно відповідати. А для цього педагог повинен володіти педагогічною культурою. Всі вимоги до культури педагога записані в педагогічній етиці. Етика - (від грец. Ethos - звичай, вдача, характер) - наука про моральність. Найважливіша вимога педагогічної етики - любов до дітей. Однак любити дітей - це не просто виявляти почуття, а й уміння педагога прийняти вихованця таким, який він є, співпереживати йому і допомагати в розвитку.

Педагогічна етика - це повне врівноваження моральних почуттів свідомості і поведінки педагога. Всі ці якості повинні бути присутніми в його культурі спілкування з дітьми, з будь-якими іншими людьми, в педагогічному такті педагога.

Педагогічним тактом (від лат. Tactus - дотик) називається почуття міри у виборі засобів педагогічного впливу. Тактовність взагалі передбачає те, що педагог буде завжди добреньким або безпристрасним, не реагуючим на негативну поведінку і вчинки дітей.

Педагогічний такт полягає в поєднанні поваги до особистості дитини з розумною вимогливістю до неї.

Основними елементами педагогічного такту є:

- ◆ вимогливість і повага до вихованця;
- ◆ вміння бачити і чути дитину, співпереживати їй;
- ◆ уважність, чуйність педагога.

Професійний такт виявляється:

- ◆ в зовнішньому вигляді педагога і т.д.

Чутливість вихованців до свого вихователя як особистості досить висока. Вони інколи вважають його унікальною людиною, заперечуючи його право на все людське. Особистісна система вихователя, хоч і не може бути ідеальною, повинна якісно відрізнятися від особистісної системи пересічної особи. Адже вихователь чинить виховний вплив всіма своїми якостями, тому він повинен постійно контролювати їх, а то й здійснювати необхідну корекцію.

Ці дії вихователя стосовно себе надзвичайно важливі. Адже існує закономірність, згідно з якою людина на заслуги ближньої не звертає уваги, однак до будь-яких її недоліків ставиться особливо прискіпливо. Будучи навіть незнаними, вони знижують привабливість багатьох великих людей.

Виховна діяльність - це невинна діяльність душі, коли лише сукупність добродійностей є визначальними її характеристиками. Тому моральний Я-образ вихователя має бути освітлений чистою совістю заради успішного досягнення поставлених виховних цілей. З огляду на це вихователь повинен, крім позитивної морально-духовної системи, достатньо володіти розважливістю і різноманітним життєвим досвідом. Важливою його професійною якістю є багатогранність як умова успішної взаємодії з вихованцями, членами педагогічного колективу, батьками та ін. Однак багатогранність вихователя несумісна з лукавством, лицемірством, лестощами, а передбачає його свободу, сміливість та вміння йти на поступки з користю, коли цього вимагають інтереси справи.

Поведінка вихователя неодмінно стає об'єктом наслідування вихованців. Тому для приборкання, наприклад, їхньої зневажливості він не повинен бути зневажливим. Приховати свої недоліки вихователю досить важко, навіть незначні з них швидко стають відомими вихованцям. Усі його добрі справи приносять їм користь, спонукають їх до морального самовдосконалення, а його поведінкові вади не сприяють цьому процесу. При цьому слід зважати, що моральні погіршення пересічних людей шкодять

переважно лише їм, а погрішності людей відомих, публічних завдають загальну шкоду.

Високої педагогічної майстерності досягають лише вихователі, в яких чуйне, доброзичливе ставлення до дітей поєднується з умінням справляти вольовий тиск на них, виявляти вимогливість, а іноді й суворість. Якщо у вихователя, загалом м'якої, доброї людини, слабо розвинуті вольові якості, він не може добиватися хорошої дисципліни дітей під час навчальних занять, ігор та інших навчально-виховних заходів. Доброта, чуйність у поєднанні з добре розвинутими вольовими якостями є необхідною умовою роботи вихователя дошкільного закладу.

Педагогічна діяльність ставить високі вимоги до емоційної сфери вихователя.

Дітям дошкільного віку особливо необхідно, щоб у їх вихователя будь-яке почуття — радості, подиву, незадоволення та ін. проявлялося дуже яскраво.

Висока експресивність, емоційна виразність вихователя викликають відповідні почуття дитини, сприяють народженню співпереживання. З вихователем, який не вміє проявляти свої почуття, дитині сумно, нецікаво. З іншого боку, вихователь має бути емоційно стійкою особистістю, стримувати спалахи роздратованості і гніву. Постійні нотації педагога дають негативний ефект: діти звикають до них, перестають на них реагувати, часто намагаються дошкулити вихователю, спеціально здійснюючи "недозволені" вчинки.

Високі вимоги ставить педагогічна діяльність і до мови вихователя. У дошкільному дитинстві у спілкуванні дорослих з дитиною, її вихованні значну роль відіграють словесні методи (пояснення, оповіді, вказівки, інструкції тощо).

Тому вихователь повинен вміти логічно, грамотно, чітко формулювати свої думки у доступній для дітей даного віку формі. Особливе значення має емоційне забарвлення мови вихователя, її виразність. Такі вимоги до мови вихователя пояснюються не лише тим, що вона є формою вираження його думок, а й тим, що вона — еталон, взірець для наслідування, отже, важливий фактор розвитку мови дошкільнят.

Специфічні вимоги ставляться до уваги вихователя дитячого садка. Він повинен уміти у потрібний момент зосередитися на об'єкті або процесі діяльності. Стійка і глибока концентрація уваги допомагає вихователю виконувати ту чи іншу роботу якісно і в коротші строки

Під час проведення навчальних занять, рухливих ігор, інших заходів навчального та виховного характеру вихователь мусить швидко і легко переключати свою увагу з одного об'єкта на інший, з одного виду діяльності на інший, з однієї форми роботи на іншу. Встановлено, що у вихователів, увага яких здатна часто, легко і швидко переключатися, значно чіткіше, організованіше, жвавіше та цікавіше проходять рухливі ігри та інші види динамічних робіт, ніж у вихователів, які не мають такої здатності.

В процесі виконання навчальних та виховних функцій вихователь часто спрямовує свою свідомість не на один, а одночасно на кілька об'єктів, видів діяльності. Тому йому необхідний значний об'єм уваги та широкий її розподіл.

На успішність роботи вихователя дитячого садка впливають і особливості його пам'яті. Він повинен мати добре розвинуте довільне запам'ятовування, щоб запам'ятати велику кількість казок, оповідань, загадок, пісень, різноманітну інформацію про явища природи, життя тваринного світу, звичаї різних народів нашої та інших країн. Пам'ять вихователя має бути оперативною, щоб швидко і своєчасно актуалізувати потрібні знання.

У роботі з дошкільнятами допомагає і добре розвинута короткочасна наочно-образна пам'ять вихователя. Динамічний характер занять, ігор з вихованцями часто ставить його перед необхідністю швидко запам'ятати будь-яку наочно-образну інформацію при короткочасному її сприйманні і тут же відтворити її, продемонструвавши дітям.

Як бачимо, педагогічна діяльність ставить високі вимоги до комплексу психологічних якостей вихователя дитячого садка. Врахування цих вимог у ході профорієнтаційної роботи з молоддю та виховної роботи зі студентами педагогічних закладів, безперечно, відіграє важливу роль в укомплектуванні дошкільних закладів морально вихованими, освіченими працівниками, професійно здатними за своїми психологічними якостями до діяльності вихователя.

Як висновок ми можемо зазначити, що проблема розвитку професійної етики педагога є сьогодні надзвичайно актуальною. Саме етика дозволяє подолати іноді ціннісний хаос не тільки у свідомості педагога, а й у суспільстві в цілому.

Саме через професійну етику конкретизуються загальнолюдські принципи моралі щодо умов фахової діяльності. При цьому професійна етика містить сукупність моральних норм, які визначають ставлення

працівника до свого професійного обов'язку, а через нього –до людей, з якими він контактує у процесі діяльності.

Отже, основними педагогічними цінностями сучасного вихователя дошкільного навчального закладу мають стати:

- людські: дитина як головна педагогічна цінність і педагог, здатний до її розвитку, співпраці з нею, соціального захисту її особи, допомоги і підтримки її індивідуальності, творчого потенціалу;

- духовні: сукупний педагогічний досвід людства, відображений у педагогічних теоріях і способах педагогічного мислення, спрямований на формування особистості дитини;

- практичні: способи практичної педагогічної діяльності, перевірені практикою освітньо-виховної системи, педагогічні технології;

- особистісні педагогічні здібності, індивідуальні особливості особи педагога як суб'єкта педагогічної культури, педагогічного процесу і власної життєтворчості, які сприяють створенню особистісно-гуманної взаємодії.

Таким чином, професійна поведінка вихователя в різноманітних ситуаціях дошкільного життя пов'язана з постійною динамікою і вибором оптимальних педагогічних рішень. Їхній позитивний результат, у значній мірі, пов'язаний з тим, наскільки вихователь актуалізує норми педагогічної етики у практичній діяльності, спирається на них для розв'язання моральних дилем.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу. – Суми: Університетська книга. -2010.
2. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність. –Київ, 2008.
3. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. - К.: УРІМБ, 2007.-302
4. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання / С.Г. Карпенчук - К.: Вища школа, 2007. - 304 с.
5. Люблинская А.А. Современный воспитатель. Какой он? / А.А.Люблинская, С. Е. Кулачковская. - К.: Знание, 2001. - 64 с.
6. Поніманська Т.І. Підготовка педагогічних кадрів для системи дошкільної освіти / Т.І. Поніманська (Дошкільна педагогіка). - К., 2004. - 456с.
7. Тищук Л. І. Творчість як умова особистісного розвитку і підвищення рівня професійної майстерності педагога дошкільного навчального закладу / Л.І. Тищук // Обдарована дитина. - 2008. - № 6. - С. 19-25.